

Jönköpings kommun
kommunstyrelse@jonkoping.se

2017-06-15
Dnr 40-2016:202

Rector vid Erik Dahlbergsgymnasiet Ro 2
margareta.pilgard@jonkoping.se

Beslut

efter kvalitetsgranskning av yrkesprogrammets
ändamålsenlighet i Erik Dahlbergsgymnasiet,
Ro 2, Jönköpings kommun

2017-06-15

1 (15)

Dnr 40–2016:202

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av yrkesprogrammets ändamålsenlighet under våren 2017. Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma hur skolorna skapar helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna på yrkesprogrammen utifrån de kunskaper som uttrycks i examensmålen. Granskningen fokuserar på lärares samverkan och på hur rektor bedriver sitt pedagogiska ledarskap för att skapa en sammanhållen utbildning för eleverna.

Granskningens två huvudfrågor är:

- Samverkar lärarna för att skapa balans mellan teori och praktik så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?
- Skapar rektor förutsättningar för samverkan mellan lärare på yrkesprogrammen, och mellan utbildningens olika delar, så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?

Granskningen omfattar 36 kommunala och fristående gymnasieskolor. På varje gymnasieskola har ett av följande program granskats:

- Barn- och fritidsprogrammet
- Bygg- och anläggningsprogrammet
- Vård- och omsorgsprogrammet

Granskningen av Jönköpings kommun och Erik Dahlbergsgymnasiet ingår i detta projekt. Erik Dahlbergsgymnasiet besöktes den 25 och 26 april 2017. Ansvariga inspektörer har varit utredarna Dan Collberg och Eva Lanteli.

På Erik Dahlbergsgymnasiet har Skolinspektionen granskat vård- och omsorgsprogrammet.

I samband med besöket genomfördes intervjuer med rektorer, lärare, elever och APL-handledare (APL = arbetsplatsförlagt lärande). För att kunna bedöma rektors och lärares arbete med skapa helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna på utvalt yrkesprogram har Skolinspektionen även begärt in ett antal

2017-06-15

2 (15)

Dnr 40–2016:202

dokument, bland annat dokument som visar på lärares samverkan och på vilket sätt den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen bidrar till helhet och sammanhang i elevernas lärande.

I detta beslut redovisar Skolinspektionen iakttagelser, analyser och bedömningar. Beslutet ger också en beskrivning av de utvecklingsområden som framstått som mest centrala att prioritera i det lokala kvalitetsarbetet.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de huvudmän och skolenheter som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden hos andra gymnasieskolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens kvalitetsgranskning visar att utbildningen på Erik Dahlbergsymnasiets vård- och omsorgsprogram till allra största delen fungerar väl vad avser helhet och sammanhang. Skolinspektionen bedömer att rektorn, trots relativt kort tid på skolan, redan har satt avtryck med sina ambitioner att prioritera lärarsamverkan på examensmålens grund, men att en ännu större tydlighet från rektorns sida kring vikten av helhet och sammanhang skulle hjälpa lärarna att än mer prioritera samverkan. Under granskningen får Skolinspektionen bilden av en skola, där såväl rektor som lärare präglas av en stark elevfokus, som tillsammans med en rådande samarbetskultur på lärarsidan ger eleverna goda förutsättningar att uppleva helhet och sammanhang i sin utbildning. Skolinspektionen bedömer att rektorns uttalade strävan att efter hand komplettera arbetslaget med lärare i fler ämnen skulle ytterligare befästa det samarbete som redan nu präglar utbildningen. Vidare bedömer Skolinspektionen att samarbetskulturen på skolan är så pass etablerad att den i stort har överlevt det senaste årets många personbyten på såväl lärar- som rektorssidan. Likväl ser Skolinspektionen risker i att mycket av det goda lärarsamarbetet är alltför informellt och personberoende och därmed sårbart, varför rektorn behöver arbeta med att formalisera det för att garantera långsiktig hållbarhet.

Skolinspektionen bedömer att det arbete som huvudmannen, skolan och arbetsplatserna tillsammans gör kring elevernas APL är väl organiserat och genomfört. Detta gäller inte minst lärarnas och handledarnas goda samarbete kring eleverna. Många handledare har genomgått handledarutbildning men

2017-06-15

3 (15)

Dnr 40–2016:202

det finns ett behov av fortsatta och utökade satsningar på sådan utbildning. Väl genomarbetade strukturer och genomtänkt roll- och ansvarsfördelning präglar hela organisationen av APL på alla nivåer. Detta gör att Skolinspektionen bedömer APL-verksamheten som både robust och väl anpassad till att ge eleverna, som individer och som kollektiv, goda förutsättningar att uppleva sin gymnasieutbildning som en sammanhängande helhet.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden:

- Rektorn behöver förstärka former och rutiner kring lärarsamarbetet för att göra det mindre personberoende och därmed sårbart.
- Rektorn behöver intensifiera arbetet med att erbjuda handledarna utbildning.

Beskrivning av huvudman och besökta skolenhet

Erik Dahlbergsgymnasiet är en kommunal gymnasieskola belägen i centrala Jönköping. Vid skolan finns ekonomiprogrammet, introduktionsprogram, naturvetenskapsprogrammet, samhällsvetenskapsprogrammet, teknikprogrammet, VVS- och fastighetsprogrammet samt vård- och omsorgsprogrammet. Totalt går 1452 elever på skolan. Av dessa går 161 elever på vård- och omsorgsprogrammet. Skolenheten Erik Dahlbergsgymnasiet Ro 2 omfattar ekonomiprogrammet samt vård- och omsorgsprogrammet och leds av en rektor. Lärarna tillhör såväl programarbetslag som ämneslag. I programarbetslaget för vård- och omsorgsprogrammet ingår lärarna i vårdämnen samt några lärare i gymnasiegemensamma ämnen. Övriga på vård- och omsorgsprogrammet undervisande lärare tillhör andra programarbetslag på skolan. Tre timmar varje onsdagseftermiddag är avsatta för arbetslags- och ämneslagskonferenser.

2017-06-15

4 (15)

Dnr 40–2016:202

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redogör Skolinspektionen mer utförligt för sina bedömningar kring frågeställningarna.

1. *Samverkar lärarna för att skapa balans mellan teori och praktik så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?*

Enligt 16 kap. 6 § skollagen (2010:800) ska det för varje nationellt program finnas examensmål som innehåller mål för programmet. Av förarbetena till skollagen (prop. 2008/09:199 s. 117 f.) framkommer att examensmålen ska ligga till grund för planeringen av utbildningen och undervisningen från elevens första dag på programmet. Det framkommer också att examensmålen ska styra utbildningen och gymnasiearbetets utformning och innehåll. Av 1 § förordning (2010:14) om examensmål för gymnasieskolans nationella program framgår bland annat att examensmålen gäller utöver de gemensamma kunskapsmål för gymnasieskolans nationella program som anges i läroplanen för gymnasieskolan.

Läroplanen för gymnasieskolan (Lgy 11) föreskriver i kapitel 2.1 bland annat att läraren ska:

- i undervisningen skapa en balans mellan teoretiska och praktiska kunskaper som främjar elevernas lärande,
- samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen,
- organisera och genomföra arbetet så att eleven får möjlighet att arbeta ämnesövergripande.

2017-06-15

5 (15)

Dnr 40–2016:202

1.1 Ger samarbetet mellan lärare i yrkesämnena och gymnasiegemensamma ämnena eleverna möjlighet till en upplevelse av helhet och sammanhang i sin utbildning?**Skolinspektionens bedömning**

Skolinspektionen bedömer att samarbetet mellan lärare i yrkesämnena och gymnasiegemensamma ämnena fungerar väl. Samarbetets olika uttrycksformer – formellt samarbete i form av ämnesövergripande teman och informella kontakter över ämnesgränserna liksom infärgning – är vanliga, väl utarbetade och varierade. Examensmålen är levande och utgör en viktig grund för lärares planering och samverkan. Enligt Skolinspektionens bedömning skulle lärarna kunna vinna nya kunskaper och erfarenheter genom fler formaliserade kontakter, där lärare i olika ämnena tog aktiv del av varandras lektioner. Detta skulle i sin tur bidra till att ytterligare öka elevernas upplevelser av helhet och sammanhang i utbildningen.

Undervisningen planeras och genomförs till stor del med utgångspunkt i examensmålen

Av intervjuerna med lärarna framkommer att examensmålen är en viktig grund för hur undervisningen planeras och genomförs. Målen diskuteras vid programarbetslags- och ämneslagsträffar, där även rektorn deltar. Enligt rektorn ska examensmålen utvärderas i samband med läsårsavslutningen. Av de intervjuade eleverna uppger några att de hört talas om examensmålen först inför Skolinspektionens besök. En av eleverna uppfattar examensmålen så här: "Det är allt vi ska kunna, det som vi ska vara förberedda för när vi ska jobba som undersköterska."

Vissa av examensmålen behandlas och bedöms i samband med elevernas APL, där de ingår i ett bedömningsdokument. Där ska dels eleven göra en självskattning efter halva APL-tiden, dels ska handledaren göra sin bedömning av hur eleven utvecklat kunskaper och förmågor. Bland bedömningsdokumentets lista på förmågor med direkt anknytning till examensmålen märks "kommunicera i tal och skrift", "utföra (...) medicintekniska uppgifter" och "visa ett etiskt, estetiskt samt rehabiliterande och pedagogiskt förhållningssätt". Vad dessa begrepp innebär konkret utvecklas i dokumentet.

2017-06-15

6 (15)

Dnr 40–2016:202

Samarbete mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen förekommer, bland annat i form av ämnesövergripande temaarbeten

I insänd dokumentation och i intervjuerna med lärare och elever beskrivs ett flertal samverkansprojekt där olika ämnen medverkar. Några exempel på sådana är ett tema kring första hjälpen och hjärt- och lungräddning, där ämnena idrott och hälsa samt medicin 1 samverkar. I ämnena svenska och psykiatri har eleverna fått skriva rapporter om psykiska funktionsnedsättningar, som bedömts av lärarna i båda ämnena. En lärare i matematik berättar om hur eleverna brukar tappa intresse för kurserna efter de nationella proven. För att öka deras motivation samlade matematiklärarna och försteläraren i vårdämnena därför eleverna i programmets metodrum för att prata med dem om hur man kan göra matematiken mera meningsfull. Lärarna utvecklade sedan ett övningsmaterial där eleverna ska utföra matematiska beräkningar kring bland annat att dosera mat och vätska, mäta blodtryck och puls, ge sprutor och dropp med mera. Dessa exempel kopplas sedan till elevernas APL-erfarenheter.

Det finns konkreta exempel på ämnesintegrering, till exempel i form av så kallad infärgning

En intervjuad lärare talar om att höja elevernas motivation och självförtroende genom att i undervisningen "ta saker från livet (...) antingen det liv de lever precis nu eller deras yrkesliv som de kommer till sen". En elev säger: "Jag tycker det blir mer intressant om det är vårdrelaterat, man lyssnar mer när man vet att man kan få användning av det." I skolans dokumentation och under intervjuerna med lärare och elever presenteras en rad olika exempel på hur lärare i gymnasiegemensamma ämnen använder stoff från vård och omsorg för att illustrera och konkretisera sina egna ämnen. Skolinspektionen har i intervjun med yrkeslärarna tagit del av exempel på hur sådan infärgning även förekommer i undervisningen i vårdämnena, som gör motsvarande kopplingar till matematik, historia och svenska. Lärare i matematik använder företeelser från sjukvården för att illustrera volymberäkning. En elev ger som exempel på infärgning hur klassen i ämnet samhällskunskap fått göra en hushållsbudget utifrån en undersköterskas lön. En lärare i matematik, ett ämne som åtskilliga elever sägs ha problem med, har besökt eleverna på deras APL-platser: "Jag intresserade mig för vad de gjorde och kunde också i viss mån koppla till matematik." Andra lärare berättar om hur de använder vårdrelaterad skönlitteratur i svenska eller arbetar med vårdinriktad engelska.

2017-06-15

7 (15)

Dnr 40–2016:202

Det förekommer visst kollegialt lärande mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen

Intervjuade elever ger uttryck för uppfattningen att deras lärare i olika ämnen är väl införstådda med varandras undervisning och att de vet vad eleverna gör på sina olika lektioner. Även lärarna är samstämmiga i beskrivningen av ett öppet samarbetsklimat på skolan. En lärare säger, att genom att varje klass har två mentorer som arbetar nära tillsammans med sina elever, upplever eleverna att deras lärare ofta pratar med varandra. En lärare i psykologi har följt lektioner hos en kollega i ämnet psykiatri med syftet att få till stånd ett övergripande samarbete mellan kurserna men också för att delge varandra pedagogiska tips. Enligt intervjuade elever är det dock ovanligt att lärare i gymnasiegemensamma ämnen besöker lektioner i vårdämnena och vice versa.

1.2 Ges eleverna möjlighet till helhet och sammanhang i sin utbildning genom att APL och den skolförlagda utbildningen ömsesidigt bidrar till att utveckla de kunskaper som framgår av examensmålen?**Skolinspektionens bedömning**

Skolinspektionen bedömer att eleverna genom APL ges goda möjligheter till helhet och sammanhang i sin utbildning. APL-verksamhetens planering, uppbygg, rutiner och klart definierade roll- och ansvarsfördelning mellan olika nivåer och aktörer bedömer Skolinspektionen som föredömlig, när det gäller att skapa sammanhang mellan elevernas skolförlagda utbildning och deras yrkespraktik. Inte minst är förberedelserna och kontakterna mellan skolan och handledarna inför APL ett gott exempel på hur samverkan mellan olika delar i utbildningen bidrar till att ge eleverna upplevelser av att deras utbildning hänger ihop. Examensmålen är både synliga och särskilt tränade i APL-verksamheten och de flesta ämnen bidrar på olika sätt med förberedelser och uppföljningar. Skolinspektionen bedömer att detta tillsammans med att alla lärare på olika sätt är engagerade i APL, liksom att handledarna visar intresse för elevernas skolarbete, är viktiga och bärande delar i att eleverna ska få en utbildning präglad av helhet och sammanhang.

Vilka kurser/moment som läggs ut på APL bestäms med utgångspunkt i kursplanerna och examensmålen

Enligt vad som framkommer i rektorns verksamhetsberättelse och i intervjuer med elever och yrkeslärare är APL organiserat enligt följande: i årskurs 1 har

2017-06-15

8 (15)

Dnr 40–2016:202

eleverna på höstterminen en vecka APL på ett äldreboende, som de återkommer till under ytterligare fem veckor på vårterminen. I årskurs 2 ligger APL samlat i sex sammanhängande veckor på vårterminen och i årskurs 3 sex veckor på höstterminen. APL i årskurserna 2 och 3 förläggs inom akutsjukvården eller psykiatrin beroende på elevernas val av fördjupning. Det är endast vårdämneskurser som läggs ut som APL, även om det också har förekommit att elever fått med sig övningsuppgifter relaterade till ämnena matematik och svenska. Enligt rektorn vill man numera undvika att belasta eleverna med särskilda uppgifter från skolan under deras APL för att de ska kunna koncentrera sig helt på det praktiska innehållet på arbetsplatserna.

Som ovan nämnts under avsnitt 1.1, är det också valda delar av examensmålen som eleverna ska tillägna sig under sin APL. Dessa bedöms specifikt i det tidigare nämnda bedömningsschemat och diskuteras i trepartssamtal elever – handledare – vårdlärare efter halva APL. Enligt handledarna ska de i dessa mål nämnda förmågorna tränas i en progression genom gymnasieåren, där eleverna efter hand förväntas bli allt mer kompetenta. Var och en av bedömningsgraderna "Bör förbättras vid halvtid" – "Bra" – "Mycket bra" – "Uppfyller ej kraven" avser därmed olika kunskapsnivåer beroende på vilken årskurs eleven går i. Om eleven inte bedöms uppfylla kraven, enas handledare och elev tillsammans och skriftligt om förslag på åtgärder för fortsatt utveckling. På detta vis återkommer examensmålen flera gånger under APL-delen av elevens utbildning. De vårdämneskurser som läggs ut på APL har även de en inbyggd svårighetsprogression som korresponderar med bedömningsdokumentet.

Lärare och handledare samverkar kring planering, genomförande och uppföljning av APL

Rektorn, yrkeslärarna och handledarna beskriver en organisation för APL, där kommun och region tillsammans med skolan utarbetat former och rutiner. I dokument som eleverna får inför varje APL beskrivs rollfördelningen mellan olika nivåer och aktörer samt rutinerna inför och under en APL-period. Enligt samma källor har kommunen tillsatt en särskild APL-koordinator som sköter alla kontakter och platsackvisitioner med arbetsplatserna. Jönköpings kommun erbjuder själv APL-platser inom hemtjänsten och äldreomsorgen, medan regionen tillhandahåller platserna inom akutsjukvård och psykiatri. På varje arbetsplats är en APL-samordnare, även kallad huvudhandledare, utsedd, som ser till att eleverna placeras hos en eller två handledare var. Kontakterna med skolan sker via yrkeslärarna som också är skolans APL-ansvariga. Varje termin

2017-06-15

9 (15)

Dnr 40-2016:202

träffas alla APL-samordnare i kommun och region och informeras om nyheter på de medverkande skolorna. Även vårdlärare deltar i dessa möten.

Skolinspektionens uppföljande frågor kring beskrivningen av denna organisation ger vid handen, att alla grupper av intervjupersoner över lag är nöjda med detta system för APL. Eleverna berättar om vad de upplever som gedigna förberedelser i form av checklistor inför APL och särskild träning i skolan av förväntade arbetsuppgifter, som att ta blodprov och linda ben. De uttrycker uppfattningar om en god koppling mellan skolarbetet och APL. Några elever, men inte alla, har haft särskilda skoluppgifter med sig till APL. En intervjuad handledare uppger att av skolan efterfrågade arbetsuppgifter och bedömningsunderlaget inte är lika väl anpassade till arbete i hemtjänsten som i sjukvården.

Intervjuade handledare, tillika APL-samordnare, från äldreomsorgen med mångårig erfarenhet av att ta emot elever, berättar om hur rutinerna kring APL förbättrats mycket på senare år. Handledarna säger sig få god information från skolan i förväg om de elever de ska ta emot. Själva skriver handledarna ett välkomstbrev med kontaktuppgifter till eleven, som därmed också blir bättre förberedd. Eleverna har också börjat skriva brev till arbetsplatserna innan de kommer ut där de presenterar sig själva och vad de arbetat med i skolan. "Alla är så förberedda i dag", säger en av handledarna.

APL-samordnarna har under själva APL en roll som stöd åt handledarna och är också ibland med på deras "trepårtssamtal" med lärare och elev efter halva APL-perioden, särskilt om det är något kring eleven som vållat bekymmer, såsom närvaron eller en funktionsnedsättning. De säger att vårdlärarna är lätta att komma i kontakt med och att de kommer ut till arbetsplatsen flera gånger, om det är påkallat. Efter trepartssamtalet kan handledarna anpassa elevens arbetsuppgifter efter vad som kommit fram vid bedömningen av förmågor och utvecklingsbehov.

En lärare i gymnasiegemensamma ämnen säger sig har besökt eleverna under deras APL men överlag är det vårdlärarna som sköter kontakterna med eleven och handledaren på arbetsplatsen.

Lärarna knyter i sin undervisning samman den skolförlagda delen av undervisningen med APL och följer upp vad eleverna lärt sig under sin APL

Eleverna uppger att lärarna före APL går igenom vilket kursinnehåll som de ska arbeta med och följer sedan upp detta när de är tillbaka i skolan. Sedan gör

2017-06-15

10 (15)

Dnr 40–2016:202

eleverna en muntlig presentation inför klassen och lämnar även in en skriftlig redovisning om sin APL. De eventuella arbetsuppgifter eleverna kan ha fått med sig inför APL sammanfattar de i skolan, något som eleverna beskriver som mycket lärorikt. Samtidigt uttrycker elever rentav att "det kan bli lite tjatigt" att alla lärare frågar dem om hur de haft det under APL. För de gymnasiegemensamma ämnenas del beskriver eleverna detta intresse som mer "socialt" än inriktat på själva arbetserfarenheterna.

Förutom att lärarna i vårdämnena följer upp kursinnehållet i sina ämnen, uppger lärare i gymnasiegemensamma ämnen att de också följer upp APL. En engelsklärare låter sina elever intervjua varandra på engelska om APL; en matematiklärare följer upp matematikuppgifter eleverna fått med sig; en svensklärare tar del av de skrivuppgifter som vårdlärarna gett eleverna; en speciallärare följer upp en viss elevs dagboksskrivande; en idrottslärare låter eleverna hitta på egna styrkeövningar, som passar de arbetsuppgifter de haft på APL. Enligt rektorn är detta intresse för APL hos lärare i gymnasiegemensamma ämnen inte avhängigt av om läraren tillhör programarbetslaget, även om lärarna själva säger att närheten till vårdlärarna underlättar deras uppföljning av APL.

Företrädare för arbetslivet medverkar i den skolförlagda delen av undervisningen

Eleverna berättar om talrika besök i skolan av företrädare för arbetslivet: från ambulanssjukvården, en barnmorska, någon från polisen, facket, en som arbetar med problem kring hot och våld, en som berättat om blodprover och venprovtagning och en annan som arbetar med psykiskt sjuka. Eleverna uppger också att de gjort studiebesök inom psykiatrin och att några av dem besökt ett laboratorium.

2. Skapar rektor förutsättningar för samverkan mellan lärare på yrkesprogrammen och mellan utbildningens olika delar så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?

Enligt 2 kap. 9 § skollagen (2010:800) ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. I 2 kap. 10 § skollagen framgår att rektor beslutar om sin enhets inre organisat-

2017-06-15

11 (15)

Dnr 40–2016:202

ion och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 648) framkommer att [rektors] besluten kan röra exempelvis personalens ansvarsområden, schemaläggning eller barnens och elevernas fördelning på klasser eller grupper.

Av läroplanen för gymnasieskolan (Lgy 11) framgår att rektor som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att:

- samverkan mellan lärare i olika kurser kommer till stånd så att eleverna får ett sammanhang i sina studier,
- skolans arbete med kunskapsområden, där flera ämnen ska bidra och samordnas så att de utgör en helhet för eleven.

2.1 Säkerställer rektor att innehållsliga och kulturella förutsättningar stödjer en sammanhållen utbildning?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorns arbete med att säkerställa att innehållsliga och kulturella förutsättningar stödjer en sammanhållen utbildning i huvudsak fungerar väl. Skolinspektionen bedömer att rektorn i sitt ledarskap, trots relativt kort tid på skolan, av lärarna upplevs ha gett dem en färdriktning mot samverkan på examensmålen grund. Ändå bedömer Skolinspektionen att en ännu större tydlighet från rektorns sida kring vikten av helhet och sammanhang skulle hjälpa lärarna att än mer prioritera samverkan. Skolinspektionen ser vid sitt besök en samsyn mellan skola och arbetsplatser kring nyttan av olika kunskaper och ämnen, något som bidrar till elevernas trygghet i deras studieval och deras motivation för sin utbildning. För att vidmakthålla den, som Skolinspektionen bedömer det, höga kompetensen och det stora intresset hos handledarna bör rektorn verka än mer för att fler av dem får ta del av handledarutbildning.

Rektorn uppmuntrar och prioriterar diskussioner om examensmålen och samarbetet mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen

Rektorn uppger i intervju att hon, sedan hon kom till skolan under hösten 2016, har lyft frågor om examensmålen på konferenserna. Intervjuade lärare bekräftar

2017-06-15

12 (15)

Dnr 40-2016:202

tar detta och säger att "det är en levande diskussion kring examensmålen" på skolan om hur man bäst förbereder eleverna för deras kommande yrken. De uppger också att rektorn uppmuntrar dem till lärarsamarbete. Året innan nuvarande rektorn tillträdde hade skolan stor omsättning på rektorer, vilket enligt rektorn och lärarna försvårade ett mera långsiktigt utvecklingsarbete. Lärare uttrycker i intervju att "rektorn behöver sätta agendan, att nu jobbar vi med det här. Jag vill ha en tydlighet kring hur jag ska jobba". Enligt rektorn och lärarna har det under förra året också varit stor omsättning på vårdämnslärare, vilket hämmat samarbete mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen.

Skillnader i synsätt och värderingar mellan arbetsplatser och skola synliggörs och behandlas i den skolförlagda delen av utbildningen

Intervjuade handledare uppger att de är intresserade och håller sig informerade om vad eleverna studerar i skolan. En av dem uttrycker det så här: "Vi vill veta vad som ingår i deras kunskaper (...) och också få en grund till vilka krav vi kan ställa." Både handledare, lärare och elever vittnar om kulturkrockar i mötet mellan elever och vårdtagare, utmaningar som både handledare och skolan får hantera. Det kan röra sig om rasistiskt bemötande från vårdtagarnas sida mot elever med invandrarbakgrund, till exempel mot elever med hijab. Även arbetsplatskulturen, som hur personalen talar om patienter och brukare, behandlas på lektionerna när eleverna kommer tillbaka efter APL. Eleverna får då diskutera och jämföra hur olika arbetsplatser hanterar sådant som bemötande och sekretess.

Eleverna uttrycker att de upplever en samsyn mellan skola och arbetsplatser kring nyttan av olika kunskaper och ämnen. De säger således att de aldrig varit med om att någon i personalen på deras arbetsplatser ifrågasatt att de även läser olika gymnasiegemensamma ämnen i sin utbildning. I stället säger de att personalen är intresserad av att höra om vad de studerar i skolan och att de mestadels får positiva reaktioner när de berättar. Men en elev tillägger också att "det kan vara lite negativt när de inte kan och vi kan säga hur det är nu för att vi har lärt oss det i skolan".

Rektorn säkerställer att handledarna har kunskap om skolans författningar och om syftet med APL i elevernas utbildning

Rektorn beskriver i sin verksamhetsredogörelse hur skolan tidigare anordnat handledarutbildningar åt kommunen och eventuellt också kommer att göra det i framtiden. Hon uppger vidare att regionen anordnar egna handledarutbild-

2017-06-15

13 (15)

Dnr 40–2016:202

ningar och att kommunen planerar för att anställda ska erbjudas Skolverkets webbaserade utbildning. Handledarna kommenterar i intervjun ytterligare detta system av handledarutbildningar i både kommunens och regionens regi. Då framkommer att den kommunala handledarutbildningen för tillfället är vilande och att det inte skett någon handledarutbildning på två år. Enligt handledare med anställning inom kommunen finns det ett behov av detta, eftersom man haft stor omsättning på personal. Det skulle också locka fler anställda att ta på sig uppdrag som handledare. På någon arbetsplats har man genomfört en mindre handledarutbildning i egen regi för att täcka behovet.

2.2 Ger organisation och ledarskap förutsättningar för lärare att samverka i syfte att skapa helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorns arbete med att organisera och leda lärarnas arbete i huvudsak fungerar väl. Rektorns uttalade strävan att komplettera arbetslaget med lärare i fler ämnen faller väl in i det mönster av helhet, sammanhang och samarbete som redan präglar stora delar av utbildningen. Skolinspektionen ser dock en risk i att mycket av formell och informell lärarsamverkan på enheten är allt för individberoende och därmed sårbar för personalförändringar. Skolinspektionen bedömer därför att rektorn behöver skapa långsiktigt hållbara strukturer och system för att formalisera och ytterligare utveckla den lärarsamverkan som finns.

Schemaläggning samt organiseringen av arbetslag ger yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen förutsättningar att samverka

Arbetslaget för vård- och omsorgsprogrammets lärare omfattar som nämnts lärarna i vårdämnena och ett antal lärare i gymnasiegemensamma ämnen. Alla gymnasiegemensamma ämnen är inte företrädda i programarbetslaget, således finns där ingen lärare i ämnena matematik, historia, samhällskunskap och naturkunskap. Lärarna i dessa ämnen tillhör enhetens andra program eller ett annat rektorsområde på skolan. Deras möten med lärare från programarbetslaget får därmed ofta ske utanför de schemalagda konferenstiderna, vilket lärarna ibland upplever som ett hinder för samarbete. Rektorn menar att informella möten är viktiga, att man till exempel pratar vid i fikarummet eller vid kopiatorn. Detta missar man när lärare som undervisar på programmet tillhör andra rektorsområden och sitter i andra delar av skolan. En lärare uttrycker en annan uppfattning: "Det finns inte tid för samarbete för mig som inte tillhör pro-

2017-06-15

14 (15)

Dnr 40–2016:202

grammet. Då räcker inte fikarummet och kopieringen till.” Andra lärare upplever inte detta som ett stort hinder utan menar att det ändå går bra att samverka över programlagsgränserna. Vårdlärarna säger att de saknar en lärare i matematik i arbetslaget, eftersom de menar att deras elever har stora svårigheter med det ämnet och att samverkan därför behövs mellan matematik och vårdämnena. Rektorn säger dels att hon eftersträvar att till kommande läsår få fler gymnasiegemensamma ämnen företrädna i programarbetslaget – ”Jag vill ha fler egna lärare” - dels att de flesta lärarna redan nu arbetar i något av hennes två program.

I intervjuerna framstår schemaläggning och undervisningsgruppernas sammansättning som gynnsamma förutsättningar för samverkan. Ett viktigt undantag som lärarna nämner är dock ämnet svenska som andraspråk, ett särfall, där samverkan och infärgning försvåras av att eleverna i undervisningsgrupperna kommer från olika program och att flera olika lärare undervisar i ämnet.

Det finns tid och möjlighet till samplanering mellan yrkesämnena och gymnasiegemensamma ämnena

Att få tid för samverkan framställs inte i intervjuerna som något stort problem. Lärarna uppger att mötestiderna, tre timmar varje onsdagseftermiddag, räcker till för att exempelvis kunna diskutera examensmålen över ämnesgränserna. Vårdlärarna uppger att de har gott om tid för både samverkan och elevvård, något som rektorn förklarar med att just den lärargruppen fått antalet utlagda undervisningstimmar sänkt i sina tjänster. Lärarna i yrkesämnena lyfter i sammanhanget fram att de är två lärare som delar på mentorskapet för en klass, ibland en yrkeslärare och en lärare i gymnasiegemensamma ämnen. Dessa kontakter säger de kan ge tillfällen till diskussioner om ämnessamarbete.

Skolans fysiska förutsättningar möjliggör och underlättar samverkan mellan yrkesämnena och gymnasiegemensamma ämnena

Elever uttrycker att det skulle behövas bättre kommunikation lärare emellan för att undvika att prov och läxor kommer för koncentrerat. De menar att de lärare som sitter i samma arbetsrum har en bra kommunikation med varandra. De nämner också ett par ämnen, där lärarna sitter i en annan byggnad och därför inte kan samverka lika enkelt i frågan om att fördela proven jämnare över tid. I stort sett all undervisning i vård- och omsorgsprogrammet sker i en och

2017-06-15

15 (15)

Dnr 40-2016:202

samma byggnad, varför både elever och de flesta lärare, liksom rektorn, har nära till varandra.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 15 juni 2018 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits eller planerats utifrån de utvecklingsområden som myndigheten identifierat.

Huvudmannen ska dessförinnan, senast den 1 september 2017, inkomma med en uppföljningsbar planering av hur man avser att arbeta för att förbättra de områden som Skolinspektionen identifierat som utvecklingsområden. Denna planering bör innehålla information om tydliga avstämningspunkter under arbetets gång.

Redogörelserna skickas till Skolinspektionen, Eva Lanteli, Box 23069, 104 35 Stockholm per post eller per e-post eva.lanteli@skolinspektionen.se samt enhetvas-tersthlm@skolinspektionen.se Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 40-2016:202) i de handlingar som sänds in.

I ärendets slutliga handläggning har utredaren Eva Lanteli och juristen Ingegård Hilborn deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Gabriel Brandström
Enhetschef

Dan Collberg
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1 Författningsstöd